

Ohje kaupan koronatoimien keventämisessä huomiotavista asioista

Yhteistyössä Kaupan liiton jäsenliitot ja Päivittäistavarakauppa ry
14.10.2021

Päivitykset 7.10.2021 version jälkeen (merkitty tiedostoon vihreällä fontilla):

- Yritysten tukemiseksi päivitetty käytäntö kohdassa ”Näin seuraat kaupan yrityksessä alueellisia viranomaissuosituksia ja määräyksiä”
- Lisätty virke kohtaan ”Suosituksia turvallisen asioinnin ja työskentelyn ohjeiksi kaupoille”

Sisällys

Aihe

Sivu

- Johdanto 3
- Ohjeen tiivistelmä 4
- Suosituksia kaupan yrityksille 5 - 11
 - Tartuntatautilaki velvoittaa valtakunnallisesti
 - Poistuvia suosituksia
 - Näin seuraat kaupan yrityksessä alueellisia viranomaissuosituksia ja määräyksiä
 - Suosituksia turvallisen asioinnin ja työskentelyn ohjeiksi kauppoille
- Turvallisen asioinnin ohjeet kaupan asiakkaalle 12 - 13
- Lisätiedot 14 - 17
 - Kaupan yhteistyöviranomaisia ja asiantuntijatahoja koronakäytännöissä
 - Huomioitava lainsäädäntö ja ohjeet

Johdanto

- Kaupan liitto jäsenliittoineen ja PTY haluavat osaltaan varmistaa, että myymälät pysyvät turvallisena asiointi- ja työympäristönä koko Suomessa. Korostamme viranomais- ja asiantuntijasuosituksia sekä maltillisuutta käytäntöjen keventämisessä.
- Parantunut rokotekattavuus, hallituksen päivitetty hybridistrategia sekä terveysviranomaisten uudet ohjeistukset mahdollistavat kaupan koronakäytäntöjen keventämisen
- **Tässä ohjeessa esitetään toimintatapoja, joiden avulla myymälöiden koronakäytäntöjä (mm. maskisuositus) voidaan keventää huomioiden sekä alueelliset että valtakunnalliset viranomaissuositukset ja –määräykset**
- **Huomioitava on, että tartuntatautilain 58 c ja d § ovat voimassa 31.12.2021 saakka**
- Ohje on laadittu yhteistyössä Kaupan liiton jäsenliittojen kesken kuullen viranomais- ja asiantuntijatahoina Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL), Työterveyslaitosta sekä Aluehallintovirastoa

Ohjeen tiivistelmä

- Kaupan liitto jäsenliittoineen ja PTY esittävät jäsenyrityksilleen, että maskin käytöstä kaupan myymälöissä voidaan luopua heti alueilla, joilla ei ole voimassa viranomaissuosituksia maskin käytöstä julkisissa sisätiloissa
- Tartuntatautilain 31.12.2021 asti voimassa olevat 58 c ja d § on huomioitava edelleen koko maassa (käsien puhdistusmahdollisuus, turvallisen asiointin ohjeet sekä tehostettu siivous). Lain 58 d § on käytössä tarvittaessa aluehallintoviraston päätöksellä (laadittava 58 h § mukainen suunnitelma lähikontaktin aiheuttaman tartuntariskin ehkäisemisestä ja hallinnasta myymälöissä). Muista myymälöiden koronakäytännöistä voidaan luopua harkiten ja asteittain.
- Haluamme osaltamme varmistaa, että myymälät pysyvät turvallisena asiointi- ja työympäristönä koko Suomessa

Suosituksia kaupan yrityksille

Tartuntatautilaki velvoittaa valtakunnallisesti

- Tartuntatautilain 58 c ja d § ovat voimassa 31.12.2021 saakka
- 58 c § velvoittaa kaikkia kaupan toimijoita koko Suomessa ja 58 d §:ää sovelletaan tarvittaessa AVI:n päätöksellä
- 58 c § koskee
 - Käsien puhdistusmahdollisuutta asiakkaille ja henkilöstölle
 - Riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevia toimintaohjeita kaikkialla Suomessa
 - Tehostetun siivouksen käytäntöjä
- 58 d §:stä seuraa, että
 - 58 d §:n lähikontaktin määritelmä (2 m raja) poistuu ja yrityksiltä edellytetään lähikontaktin aiheuttaman tartuntariskin ehkäisyä ja hallintaa (STM:n ohjauskirje [28.9.21](#))
 - Mikäli AVI tekee alueella 58 d §:n mukaisen päätöksen, yrityksiä on edelleen laadittava suunnitelma lähikontaktin aiheuttaman tartuntariskin ehkäisemisestä ja hallinnasta myymälässä (58 h §)

Poistuvia suosituksia

- Maskin käyttö, asteittain alueellisten suositusten mukaisesti
- Kampanjatapahtumien järjestämisen rajoittaminen
- Erityistyövuorojärjestelyt
- Riskiryhmien asiointiajat
- Etätyösuositus 15.10.2021 alkaen

Näin seuraat kaupan yrityksessä alueellisia viranomaissuosituksia ja määräyksiä (1/2)

- Koronatilanteen hoitamisen siirryttyä valtakunnallisesta viranomaisohjauksesta alueelliselle tasolle on entistä tärkeämpää, että yrityksissä on sovittu käytännöt alueellisten määräysten ja suositusten seurantaan. Seuranta voi olla tarpeen tehdä alue- ja myymälätasoisesti.
- Määrittele seurannan vastuuhenkilö(t)
- Huomioi seuranta toteuttaessasi, mitkä ovat yrityksiä velvoittavia määräyksiä (esim. AVI:n turvavälipäätökset) ja mitkä ovat suosituksia, joiden soveltamisesta yritys voi päättää
- Sovi yrityksessä tehtävien toimenpiteiden ja päätösten viestinnästä
- Huom. on mahdollista, että viranomaismääräykset ja –suositukset muuttuvat nopeastikin koronatilanteen niin edellyttäessä, minkä vuoksi yrityksen on tärkeää säilyttää valmius palata päivitetyn määräyksen tai suosituksen mukaisiin käytäntöihin myymälöissä
- Ks. myös jäljempänä ohjeessa sivu ”Kaupan yhteistyöviranomaisia ja asiantuntijatahoja koronakäytännöissä”

Näin seuraat kaupan yrityksessä alueellisia viranomais-suosituksia ja määräyksiä (2/3)

- **Seuraa Aluehallintoviraston (AVI) määräyksiä ja suosituksia** ja mikäli niitä on voimassa alueellasi, toimi niiden mukaan
 - Internetissä AVI.fi / Uutishuone / Tietoa / Usein kysytyt kysymykset / [Usein kysyttyä koronaviruksesta](#) > Voimassa olevat ja voimaan tulevat rajoitukset > paina: + Mitkä ovat voimassa olevat turvaväli- tai sulkemispäätökset?
 - Mikäli alueellasi on voimassa oleva tartuntatautilain 58 d § mukainen turvaväli päätös, huolehdi, että myymälässä on laadittuna lain 58 h § mukainen [suunnitelma](#) turvavälien varmistamisesta
- **Seuraa kuntasi määräyksiä ja suosituksia** ja toimi niiden mukaan
 - Kuntien kotisivut. Huom. osalla kunnista on erilliset koronasivut ja osalla on ainoastaan linkki alueen SHP:n koronasivuille.
 - Esim. <https://www.jyvaskyla.fi/> > Ajankohtaista tietoa koronaviruksesta > Jyväskylässä voimassa olevat suositukset ja rajoitukset → **johtopäätös:** Jyväskylässä ei ole 5.10.21 voimassa olevia rajoituksia kauppoille
- **Seuraa alueesi sairaanhoitopiirin suosituksia** ja toimi niiden mukaan
 - Uusi käytäntö kaupan yrityksissä toteutettavan SHP:ien suositusten seurannan tukemiseksi 12.10.2021 alkaen:
 - **Kaupan liitto ja PTY seuraavat 12.10.2021 alkaen toistaiseksi kahtena arkipäivänä viikossa SHP:ien suosituksia ja julkaisevat niistä kaupan kannalta olennaiset, ajankohtaiset tiedot kauppa.fi –internetsivuilla <https://kauppa.fi/uutishuone/2021/10/13/kooste-sairaanhoitopiirien-alueellisista-maskisuosituksista-kauppojen-kannalta/>**
 - Yritykset voivat halutessaan hyödyntää koostetta määrittäessään myymälöidensä alueellisia koronakäytäntöjä
 - Huom. Tulkintamme mukaan myymälät eivät normaali asiakasvirralla ole SHP:ien suosituksissa mainittuja ruuhkaisia julkisia sisätiloja. Tätä tukee THL:n [tilojen riskipotentialitaulukossa](#) vähäisen riskin arvio kauppoista

Näin seuraat kaupan yrityksessä alueellisia sairaanhoitopiirien suosituksia (3/3) (jatkoa 7.10.21 julkaistun ohjeen seuranta koskeviin tulkintaesimerkkeihin)

- Seuraa alueesi sairaanhoitopiirin suosituksia ja toimi niiden mukaan
 - Linkit kaikkien sairaanhoitopiirien tai niiden muodostamien yhteistyöryhmien koronasivuille THL:ltä [Koronaepidemia: alueiden tilanne, suositukset ja rajoitukset](#)
 - Soveltamisesimerkit kuuden SHP:n osalta:
 - [Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, Sosteri](#): ”Laaja kasvomaskisuositus jatkuu toistaiseksi”. → **johtopäätös**: pidetään kauppojen maskisuositukset ennallaan
 - Kanta-Hämeen SHP > Voimassaolevat kiihtymisvaiheen suositukset Kanta-Hämeessä > [Kanta-Häme ottaa käyttöön STM:n hybridistrategian uudet linjaukset täysimääräisesti](#) > linkki THL:n maskisuositukseen, jossa ei oteta kantaa maskin käytöstä kaupassa → **johtopäätös**: maskisuosituksesta voidaan alueen kaupoissa luopua, mikäli yritys niin päättää
 - Keski-Suomen sairaanhoitopiiri KSSHP / [Koronanyrkin tiedote 4.10.21](#): ”Nyrkki suosittelee maskin käyttämisen jatkamista THL:n linjauksen mukaisesti yli 12-vuotiaille kaikissa julkisissa sisätiloissa, joissa on paljon ihmisiä ja esimerkiksi julkisissa liikennevälineissä.” → **johtopäätös**: tulkintamme mukaan kaupat eivät normaaliasiakasvirran aikana ole ruuhkaisia sisätiloja. Maskisuosituksesta voidaan alueen kaupoissa luopua, mikäli yritys niin päättää.
 - Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä / Koronavirustilanne [Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirissä](#) > Länsi-Pohjassa voimassa olevat [koronasuositukset ja –rajoitukset 23.06.2021](#) alkaen: ”Kasvomaskia suositellaan käytettäväksi kaikissa tilanteissa, joissa riittäviä turvavälejä ei voida taata.” → **johtopäätös**: suosituksen ollessa yli 3 kk vanha, ei nykytilanteesta voi tehdä johtopäätöksiä. Pidetään kauppojen maskisuositukset ennallaan
 - Pirkanmaan sairaanhoitopiiri: [Pirkanmaan koronavirustilanne ja suositukset](#) > suositetaan ”12 vuotta täyttäneille henkilöille kasvomaskin käyttöä seuraavissa tilanteissa: ... Kaikissa yleisissä sisätiloissa, joissa oleskelee paljon ihmisiä lähellä toisiaan...” → **johtopäätös**: tulkintamme mukaan kaupat eivät normaaliasiakasvirran aikana ole ruuhkaisia sisätiloja. Maskisuosituksesta voidaan alueen kaupoissa luopua, mikäli yritys niin päättää.

Suosituksia turvallisen asioinnin ja työskentelyn ohjeiksi kaupoille

- Työturvallisuuslaki (738/2002, 10 §) edellyttää työnantajia tunnistamaan ja arvioimaan työpaikan vaaratekijät ja huomioimaan niissä myös biologiset vaaratekijät, kuten tartuntataudit. [Arvioitaessa riskejä hyödynnä TTL:n Covid-19-riskienarvioitiohjetta ja työterveyshuollon tukea.](#)
- Muista ylläpitää tartuntatautilain mukaisia turvallisen asioinnin toimintaohjeita myymälöissä (ml. ohjeet ja kuulutukset)
- Varmista, että käsihuhdetta on jatkuvasti saatavilla annostelupisteissä, kuten tartuntatautilaki edellyttää
- Suositamme tarjoamaan maskeja henkilöstölle heidän halutessaan myös alueilla, joilla ei ole voimassa maskisuositusta
- Myymälän suosittaessa maskin käyttöä asiakkaille, suositamme maskin, visiirin tai asiakaspalvelupisteiden suojapleksien käytön edellyttämistä myös henkilöstöltä
- Mikäli palvelutilanne on pitkäkestoinen (yhtäjaksoisesti yli 15 min yksittäisen henkilön läheisyydessä), suositamme harkitsemaan maskin käyttöä riippumatta alueen yleisestä maskisuosituksesta
- Suositamme, että työnantajat suosittavat vahvasti työntekijöilleen koronarokotuksen ottamista
- Suositamme, että pandemia-aikana asennetut suojapleksit (jotka ehkäisevät infektioita ja lisäävät fyysistä turvallisuutta) ja lattiatarrat jätetään mahdollisuuksien mukaan toistaiseksi käyttöön riippumatta alueen koronarajoituksista, jotta ne ovat käytettävissä, mikäli pandemiatilanne pahenee
- Mikäli yrityksen sosiaalitulat ovat pienet ja tiloissa on kerralla useita henkilöitä, suositamme henkilöstölle maskin käyttöä
- Mikäli yritys päättää luopua myymälässä maskisuosituksesta ja henkilöstön osalta niiden käytön edellyttämisestä, on tiedostettava, että tilanne voi epidemiatilanteen huonontuessa muuttua ja sairaanhoitopiiri alkaa uudelleen suosittaa maskin käyttöä alueella. On tärkeää säilyttää valmius palata aiemmin sovellettuun käytäntöön viipymättä.

Turvallisen asioinnin ohjeet kaupan asiakkaalle

Turvallisen asioinnin ohjeet kaupan asiakkaalle

- Asioi kaupassa terveenä
- Puhdista kätesi kauppaan tullessasi, yski ja aivasta hihaan
- Pidä etäisyyttä muihin ihmisiin
- Jos alueella on voimassa viranomaissuositus maskin käytöstä julkisissa sisätiloissa, käytä maskia myös kaupassa
- Erityisesti ruuhka- ja jonotustilanteissa sekä pitkäkestoisissa palvelutilanteissa (yhtäjaksoisesti yli 15 min yksittäisen henkilön läheisyydessä) harkitse maskin käyttöä, koko maassa
- Kaupan henkilöstön suojaamiseksi Kaupan liitto ja PTY suosittavat koronarokotuksen ottamista, ellei sille ole terveydellistä estettä
- Noudattamalla näitä turvallisen asioinnin ohjeita:
 - suojaat itsesi lisäksi myös kaupan henkilöstöä ja muita asiakkaita infektioiden leviämiseltä
 - varmistat, että asiointi kaupassa on mahdollisimman turvallista ja häiriötöntä

Lisätietoa

Kaupan yhteistyöviranomaisia ja asiantuntijatahoja koronakäytännöissä

- **Sairaanhoidopiiri** ja sen muodostama alueellinen yhteistyöryhmä, jossa koordinoidaan eri viranomaisten alueellista yhteistyötä ja laaditaan suosituksia kansalaisille, muille viranomaisille sekä yrityksille ja yhteisöille
- **Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)** antaa valtakunnallisia suosituksia ja osallistuu asiantuntijana **STM:n** hallinnonalalla tehtävään säädösprosessiin sekä osallistuu jäsenenä sairaanhoidopiirin muodostamaan alueelliseen yhteistyöryhmään
- Tartuntatautilain (58 c, d ja h §) mukaan **Aluehallintovirasto (AVI)**:
 - Tekee alueen koronatilanne huomioiden tarvittaessa koronarajoituksia koskevia, yrityksiä ja yhteisöjä sitovia päätöksiä, jotka koskevat turvavälien varmistamista
 - Koordinoi tartuntatautilain valvontaa ja toteuttaa sitä yhdessä kuntien kanssa
 - Lisäksi AVI toteuttaa työsuojeluvastuualueensa toimesta työsuojelutarkastuksia, joiden yhteydessä se voi tarkastaa myös yrityksen biologisten vaara- ja haittatekijöiden, kuten tartuntatautien arviointikäytäntöjä (työturvallisuuslaki 738/2002, 10 §)
- **Kunnat** voivat tehdä koronarajoituksia koskevia, yrityksiä ja yhteisöjä sitovia päätöksiä ja antaa määräyksiä
- **Työterveyslaitos** on työterveyden ja –turvallisuuden asiantuntija, joka antaa työpaikkoja koskevia ohjeita
- **Kaupan liitto jäsenliittoineen ja PTY** sekä **Elinkeinoelämän keskusliitto EK** antavat toimialoillaan suosituksia ja ohjeistusta

Huomioitava lainsäädäntö ja ohjeet

- Hallituksen toimintasuunnitelma COVID-19 -epidemian hillinnän hybridistrategian toteuttamiseksi 2021–22 ([VN 21.9.21](#))
- Tartuntatautilaki ([1227/2016](#))
- THL:n maskisuositus ([päivitetty 30.9.21](#))
- Aluehallintovirastojen [määräykset ja päätökset](#)
- Sairaanhoidopiirien koronasivut (linkit [THL:n sivuilla](#))
- Työterveyslaitos: [ohjeita](#) työpaikoille koronavirusepidemian ehkäisyyn
- [Ohje](#) työpaikoille COVID-19 riskinarvioinnin tekemiseen (Työterveyslaitos)
- Työturvallisuuslain (738/2002, 10 §) mukaisen vaarojenarvioinnin laatiminen (Työsuojeluhallinnon [ohje](#))

KAUPAN LIITTO

Päivittäistavarakauppa ry

PTY

Ohjeen laatinut työryhmä:

Lauri Kulonen
Terhi Kuljukka-Rabb
Minna Liuksiala
Anna Salminen
Tea Taivalkoski